

1 איבא דאמרי - יש שאמרו שמועה זו בלשון אחרת, רבא בר רב
2 הווא גופיה - בעצמו אישתי בקנישקנין - שתה בכלי זה, ולא חשש
3 לאיסור.

משנה

4 המשנה מלמדת את דינו של יין נסך שנתערב ביינות או במים אחרים:
5 יין נסך אסור בהנאה, ואוסר את תערובתו (שאם נתערב באחרים
6 נאסר הכל) בקל שהוא - על ידי משהו ממנו שנתערב בה. דין זה
7 הוא גם במים שנתנסכו לעבודה זרה.

8 כיצד, אם נתערב יין פנין, ואחד מהם יין נסך והשני יין של היתר, וכן
9 אם נתערבו מים פמליה, שנתערבו זה בזה מים שנתנסכו לעבודה זרה
10 עם מים אחרים, שאלו הן התערובות של מין במינו, נאסרת התערובת
11 בקל שהוא מהאיסור, שאפילו מעט יין נסך אוסר יין של היתר בכמות
12 גדולה מאוד, וכן מעט מים שנתנסכו לעבודה זרה אוסרים כמות
13 גדולה מאוד של מים של היתר, שאין היין נסך והמים מתבטלים
14 כאשר הם מעורבים במינם. אולם אם נתערב יין פמליה וכן אם
15 נתערבו מים פנין, ואחד מהם איסור והאחר היתר, שזו תערובת של
16 מין בשאינו מינו, אוסרים הם את התערובת רק בשיעור של נותן
17 מעם מהם המעורב בה, כלומר, שאם טעם היין או המים האסורים
18 מורגש בתערובת, הרי היא אסורה, ואם אינו מורגש, כגון שיש
19 בהיתר פי ששים מהאיסור, מותרת.

20 זה הקלף, אם נתערבו איסור והיתר מין פמינו, כגון יין ביין או מים
21 במים, נאסרת התערובת בפשוטה מן האיסור המעורב בה, ואם
22 נתערבו איסור והיתר מין שלא פמינו, כגון יין במים או מים ביין,
23 נאסרת התערובת בנותן מעם של איסור המעורב בהיתר.

גמרא

24 הגמרא תבאר את פרטי הדינים שבמשנה.

25 הגמרא מביאה שמועה בשם רבי יוחנן אודות תערובת יין נסך: כי
26 אתא - כאשר באו רב דימי מארץ ישראל לבבל, אמר בשם רבי
27 יוחנן, המערה - השופרן יין נסך מקביר לבור המלא יין של היתר,
28 אפילו הוא שופך ממנה לתוכו במשך כל היום פולו עד שהיין נסך
29 שבבור כבר רוב, שכבר אין בהיתר רוב כנגדו, ראשון ראשון
30 - כל מעט ומעט של יין נסך הנופל לבור, פמלי ברוב יין ההיתר
31 שבבור, ואין יין נסך אוסר במשהו אלא כל הנופל ממנו מתבטל
32 ואיננו, וממילא גם אם נפל יין רב אינו מצטרף לשיעור האוסר כיון
33 שנתבטל ואיננו, ונמצא שהיין נסך הפך להיתר ומותר בהנאה.

34 מדברי רב דימי יש ללמוד שני דינים: א. שאין יין נסך אוסר במינו
35 במשהו, אלא כאשר נפל ההיתר אליו, ולא כאשר הוא נפל אל
36 ההיתר שאז הוא מתבטל. ב. שיש נסך הנופל להיתר, לא רק שהוא
37 מתבטל אלא שאפילו נפל ממנו עוד ועוד אין כל היין נסך
38 שנתערבת חוזר ומצטרף לשיעור האוסר, כיון שכבר נתבטל ואיננו.
39 הגמרא דנה אם דברי רב דימי אינם סותרים ממשנתנו: תנן, יין נסך
40 אסור ואוסר בקל שהוא, מקשה הגמרא: מאי לאו - האם אין
41 מדובר דקא נפיל איסורא, היין נסך, לגו התיירא - לתוך יין ההיתר,
42 ונאמר על כך במשנה שהתערובת אסורה משום משהו יין נסך שבה,
43 ואין אומרים שראשון ראשון הנופל בטל ביין ההיתר, ושלא כדברי
44 רב דימי שהתיר באופן זה. מתרצת הגמרא: לא, מדובר דקא נפיל
45 התיירא לגו איסורא, ובאופן זה ההיתר הוא זה שאומרים עליו
46 'ראשון ראשון בטל', ועל כן אפילו נפל היתר רב מאוד לתוך האיסור,
47 עד שהיה בהיתר רוב נגד האיסור, אף על פי כן אין הוא מותר, שכל
48 מעט ומעט של היתר שנפל לבור נתבטל באיסור והפך להיות כמותו,
49 וההיתר המתבטל מצטרף אל האיסור לאסור את ההיתר הנופל
50 לאחר מכן.

51 תא שמע ראיא אחרת מדברי משנתנו, המוכיחה שלא כדברי רב
52 דימי, יין פמליה, שזו תערובת של מין בשאינו מינו, בנותן מעם.
53 מקשה הגמרא: מאי לאו דקא נפיל תמרא דאיסורא למיא

54 דהתיירא, ונאמר על כך שאם היין נותן טעם במים כל התערובת
55 אסורה, ואין אומרים שראשון ראשון מן היין הנופל במים של ההיתר
56 מתבטל בהם ומותר ושוב אינו מצטרף לשיעור נתינת טעם, ושלא
57 כדברי רב דימי האומר שכיון שנתבטל שוב אינו מצטרף. מתרצת
58 הגמרא: לא, דקא נפיל תמרא דהתיירא למיא דאיסורא - מים
59 שנתנסכו לעבודה זרה, ומה שמבואר במשנה 'יין במים בנותן טעם',
60 כוונת הדברים היא שכל שנפל יין של היתר למים של איסור, נאסר
61 הכל, שהרי נתבטל ראשון ראשון מן היין שנפל כיון שהמים האסורים
62 נתנו בו טעם והפך להיות כמותם עד שתפול בבת אחת כמות גדולה
63 של יין שאין המים נותנים בה טעם, שבאופן זה אין היין מתבטל.

64 מקשה הגמרא: וממה שהרישא, האומרת 'יין במים וכו'
65 בנותן טעם', עוסקת פמיא דאיסורא, סיפא נמי, המדברת בתערובת
66 יין במים, עוסקת פמיא דאיסורא, וקתני בסיפא, מים פנין בנותן
67 מעם, והיינו לפי זה מים של איסור שנפלו ליין של היתר, שאם הם
68 נותנים טעם ביין הרי הם אוסרים אותו, ואין אומרים שראשון ראשון
69 שנפל מהם ליין נתבטל ואיננו, ושלא כדברי רב דימי. מתרצת
70 הגמרא: אמר רב דימי לישב שאלה זו, פוליה מתניתין מדברת
71 בהתיירא לגו איסורא, ורישא שנאמר בה 'יין במים וכו' בנותן טעם',
72 מדובר בה דקא נפיל תמרא דהתיירא למיא דאיסורא, וכוונת
73 המשנה שלעולם יין היתר שנפל למים של איסור, נאסר, עד שיפול
74 בבת אחת שיעור רב מאוד שאינו מתבטל. ובסיפא, שנאמר בה 'מים
75 ביין בנותן טעם', מדובר בה דקא נפיל מיא דהתיירא לתמרא
76 דאיסורא, וגם כאן הדין הוא כמו ברישא, שהכל נאסר עד שיפול
77 מים רבים בבת אחת בשיעור רב מאוד שאינם מתבטלים.

78 שמועה נוספת בשם רבי יוחנן, החולקת על דברי רב דימי משמו: כי
79 אתא רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן, המערה - השופרן יין נסך
80 מצרצור - פרו קמן לבור המלא יין של היתר, אפילו הוא שופך ממנו
81 לבור במשך כל היום פולו עד שהיין נסך שבבור כבר רב מאוד,
82 ראשון ראשון - כל מעט ומעט של יין נסך הנופל לבור, פמלי ברוב
83 יין ההיתר שבבור, ואין היין נסך אוסר במשהו וגם אינו אוסר בנותן
84 טעם, משום שהוא בטל ואיננו והפך להיתר ומותר בהנאה. ואין דין
85 זה אמור אלא דוקא בשופך מצרצור קמן, דלא נפיש עמודיה -
86 שאין הקילוח גדול, והנופל לבור הוא מעט מעט ומתבטל, אכל
87 בשופך מקביר, דנפיש עמודיה - שהקילוח היוצא ממנה לבור הוא
88 גדול, לא נאמר שראשון ראשון בטל, שכיון שקילוח גדול הוא, אינו
89 מתבטל, והיין אוסר את תערובתו במשהו, כאמור במשנה, ושלא
90 כדברי רב דימי.

91 על שיטה זו אין להקשות מן המשנה שממנה עולה לכאורה שאין
92 אומרים ראשון ראשון בטל, וכפי שהקשו על דברי רב דימי, לפי
93 שהמשנה מדברת ביין או מים שנפלו מחבית, ואילו לרב יצחק בר
94 יוסף אין אומרים 'ראשון ראשון בטל' אלא בנפל מצרצור לבד.
95 שמועה אחרת בשם רבי יוחנן, אודות תערובת יין נסך במינו ובשאינו
96 מינו כאחד: כי אתא רבין אמר רבי יוחנן, יין נסך שנפל לבור מלא
97 יין של היתר, ונאסר כל היין, כאמור במשנה שיש נסך אוסר במינו
98 במשהו, ולאחר מכן נפל שם גם קיתון - כליו של מים של היתר,
99 שיש בו פי ששים מהיין נסך אך לא מכל היין שבבור, רואין את יין
100 התיירא פאילו אינו קיים, ונמצא שהשאר, דהיינו יין האיסור, המים
101 של ההיתר שנפלו לבור רבין עליו - מרובים הם ממנו, שהם פי
102 ששים ממנו, והם מקבילין אותו, ואין אומרים שכיון שנפל יין
103 האיסור לבור ונאסר כל היין, נהפך הכל להיות יין של איסור, וצריך
104 שיהיה במים שיעור בכדי לבטל גם את יין ההיתר, אלא מחשיבים
105 כאיסור רק את היין נסך עצמו, וכיון שיש במים שיעור לבטלו, הרי
106 הוא מתבטל.

107 אף רבין אינו סובר כרב דימי, שהרי אמר שלולי שנפל קיתון המים
108 היה נאסר כל היין שבבור, וכל מה שהתיר אין זה אלא מפני המים
109 שנפלו לאחר מכן, ודעתו היא שרק מים מבטלים את היין, ואין יין
110 ההיתר שבבור מבטל את היין נסך הנופל אליו.

1 שמועה נוספת בשם רבי יוחנן החולקת על דברי רבין משמו: **כִּי אָתָּא**
 2 **רַב שְׁמוּאֵל בְּרִי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן**, מה שאמר רבין שאם נפל יין
 3 נסך לבור, ונפל שם קיתון של מים, שהמים מבטלים את היין, **לֹא שָׁנוּ**
 4 **אֶלָּא שֶׁנִּפְּל קִיתוֹן שֶׁל מַיִם תְּחִלָּה**, שכאשר נפל היין נסך נתבטל מיד
 5 על ידי המים שהיו שם, **אֲבָל לֹא נִפְּל שָׁם קִיתוֹן שֶׁל מַיִם תְּחִלָּה**,
 6 אלא קודם נפל היין נסך, **מִצָּא מִין אֶת מֵינוּ וְנִיעוּר** – כשנפל היין
 7 נסך נתחבר ליין ההיתר שהיה בבור ואסרו, ונמצא שעל ידי כך
 8 נתעורר ונתחזק איסורו של היין נסך, שהרי נאסרה כל התערובת,
 9 ושוב אין המים יכולים לבטלה אלא אם כן הם רבים עד שאין בכל
 10 היין, ההיתר והאיסור, כדי נתינת טעם בהם.
 11 לשון אחרת לשמועה זו **אִיכָּא דְּמַתְּנִי לָהּ** – יש ששנו את דברי רב
 12 שמואל בר יהודה **אֲמַתְּנִיתִין** – על משנתנו, האומרת יין נסך בְּיַיִן של
 13 היתר, **בְּפֶל שְׁהוּא, אָמַר רַב שְׁמוּאֵל בְּרִי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, לֹא**
 14 **שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁלֹּא נִפְּל שָׁם קִיתוֹן שֶׁל מַיִם, אֲבָל נִפְּל שָׁם קִיתוֹן שֶׁל**
 15 **מַיִם, רוֹאִין אֶת יַיִן הַהִיתֵר כְּאִילוֹ אֵינוּ, וְהַשָּׂאָר**, היין נסך שנפל שם,
 16 **הַמַּיִם רַבִּין עָלָיו וּמְבַטְלִין אוֹתוֹ** אם אינו נותן בהם טעם והיינו שיש
 17 בהם שישים כנגדו, ואין אומרים שעליהם לבטל גם את יין ההיתר,
 18 וצריך שיהיה בהם שישים נגד הכל.
 19 הגמרא מבררת את ההבדל בין הלשונות. שואלת הגמרא: **מָאִי**

0 **אִיכָּא בֵּין לְדַמְתַּנִּי לָהּ אֲמַתְּנִיתִין בֵּין לְדַמְתַּנִּי לָהּ אֲדָרְבִּין** –
 1 מהו ההבדל בין לשון זו לפיה נאמרו דברי רב שמואל בר יהודה
 2 על דין משנתנו, לבין הלשון הראשונה לפיה נשנו דברי רב שמואל
 3 בר יהודה על דברי רבין. משיבה הגמרא: **מָאִי דְּמַתְּנִי לָהּ**
 4 **אֲמַתְּנִיתִין לֹא בְּעֵי** [–אינו מצריך] שיפול קיתון המים תְּחִלָּה, שגם
 5 אם נפל היין נסך מתחילה ואסר את יין ההיתר, ורק לאחר מכן
 6 נפל קיתון המים, רואים את יין ההיתר כאילו אינו והמים מבטלים
 7 את היין נסך, ואינו חולק על רבין. **וְאִילוּ מָאִי דְּמַתְּנִי לָהּ אֲדָרְבִּין,**
 8 **בְּעֵי** שיפול קיתון המים תְּחִלָּה לתוך יין ההיתר, שאילו נפל היין
 9 נסך תחילה נאסר כל היין ועתה על המים לבטל את התערובת
 10 כולה ולא רק את היין נסך לבדו. ולפי זה הרי הוא חולק על דברי
 11 רבין.
 12 מחלוקת נוספת בדין יין נסך שהתערב במינו ובשאינו מינו: **אִיתְּמַר,**
 13 **יַיִן נִסְךְ שֶׁנִּפְּל לְבוֹר שֶׁל יַיִן הִיתֵר, וְנִפְּל שָׁם לְבוֹר גַּם קִיתוֹן שֶׁל מַיִם**
 14 **הַמּוֹתְרִים**, והיינו שמעורבים מים ויין של היתר עם יין נסך. ומדובר
 15 שהיין נסך מועט ויין ההיתר מרובה, ולפיכך יש במים שיעור המספיק
 16 לבטל את היין נסך, דהיינו שיש בהם שישים כנגדו, ומאידך אין בדם
 17 שיעור לבטל את יין ההיתר אפילו לבדו, וכל שכן שאין בהם שיעור
 18 לבטל את שניהם יחדיו. ונחלקו בדבר חזקיה ורבי יוחנן,

1 דְּרַבִּי יוֹחָנָן וְרִישׁ לְקִישׁ. תִּנְיָא פְּנוּתִיהּ דְּרַב וְשְׂמוּאֵל, כֹּל אִיסוּרֵין
 2 שְׁפִתּוּרְהּ, פְּטִינָן בְּמַשְׁהוּ, שְׁלֵא פְּטִינָן בְּנוֹתָן טַעַם. תִּנְיָא פְּנוּתִיהּ
 3 דְּרַבִּי יוֹחָנָן וְרִישׁ לְקִישׁ, כֹּל אִיסוּרֵין שְׁפִתּוּרְהּ, בֵּין פְּטִינָן בֵּין שְׁלֵא
 4 פְּטִינָן בְּנוֹתָן טַעַם, חוּץ מִטַּבֵּל וְיֵין נֶסֶךְ שֶׁפְּטִינָן בְּמַשְׁהוּ וְשְׁלֵא פְּטִינָן
 5 בְּנוֹתָן טַעַם.

6 הגמרא מבררת את דעת רבי יוחנן וריש לקיש שטבל ויין נסך חמורים
 7 מכל האיסורים ואוסרים את תערובתם במינם במשחו. שואלת
 8 הגמרא: בְּשֵׁלְטָא - מובן הדבר מה שיין נֶסֶךְ אוסר את תערובתו
 9 במשחו, ושלא ככל האיסורים, שהחמירו בו מִשּׁוּם חוֹטְרָא
 10 [-חומרתה] דְּעֵבֻדָּת פּוֹקְבִים, אֲלָא מַה שֶׁטַּבֵּל אוסר את תערובתו
 11 במיננו במשחו, טָאִי טַעַמָא - מהו טעם הדבר שהחמירו בו כל כך.
 12 משיבה הגמרא: פְּהִיִּתִירוּ של טבל, כֶּךָ אִיסוּרוֹ, דְּאָמַר שְׂמוּאֵל, הִקְפָּה

13 אַחַת שעשאה תרומה על כרי של טבל, פּוֹטְרַת אֶת הַכְּרִי כולו מחובת
 14 תרומה, ויצא מדי טבלו והוא מותר לכל, ועל כן אמרו חכמים שכשם
 15 שהיתרו של הטבל הוא בחיטה אחת המופרשת ממנו לתרומה, כך גם
 16 גם טבל הטבול לתרומה אוסר את תערובתו בחיטה אחת ממנו
 17 המתערבת בהיתר. וכל זה במיננו ואילו שלא במיננו אין שייך לומר כן,
 18 שהרי אין חיטה אחת פוטרת אלא כרי של חטים, ועל כן גם חיטה של
 19 טבל אוסרת כרי של חטים בלבד, ולא כרי שאינו מיננה.

20 הגמרא מביאה ראייה לטעם זה: (וּתְנִינָן) במשנה (חלה פ"ג מ"א)
 21 נְטִי קָבִי - גם כן כדברי רבי יוחנן וריש לקיש, פְּטַח אָמְרוּ שֶׁטַּבֵּל
 22 אוֹסֵר בְּכָל שְׁחוּא, אין זה אלא פְּטִינָנוּ, ואילו שְׁלֵא פְּטִינָנוּ בְּנוֹתָן
 23 טַעַם, וטעם החילוק הוא שבמיננו הוא אוסר במשחו שכן הוא גם
 24 היתרו, אבל שלא במיננו שאין לומר כן אינו אוסר אלא בנותן טעם.